

## Dve ameriški armadi v ofenzivi na zapadni fronti!

Američani zasedli Dueren in dvajset drugih mest v prodiranju proti Kolinu. Sedma armada se približala Saarbruckenu, glavnemu mestu Saarske industrijske kotline.—Dvesto letelih trdnjav in bombnikov bombardiralo Tokio in Jokohamo. Ameriški pomorščaki drobe odpor japonske sile na otoku Iwu.—Rusi okupirali Poznan, nemško trdnjavo na Poljskem, in udrli v Breslavo. Sovjetske čete ubile in ujele čez milijon sovražnikov od začetka ofenzive

PARIZ, 26. febr.—Kolone prve in devete ameriške armade so v ofenzivi, ki se je pričela zadnjo soboto, okupirale Dueren in dvajset drugih nemških mest v prodiranju proti Kolinu, komunikacijskemu centru ob reki Reni. Prve so dosegle do točke, ki je oddaljena samo petnajst milj od Kolina.

Vest iz glavnega stana generala Eisenhowerja pravi, da ameriške čete vidijo s pozicij, katere so zasedle, stolpe kolinske katedrale. Vest dostavlja, da Američani prodirajo naprej na trideset milj dolgi fronti skoro brez odpora s strani nemških sil.

Operacije čet na kopnem podpirajo bojna letala z bombardiranjem nemških komunikacijskih zvez in vojaških objektov. Čez tri tisoč ameriških bombnikov je metalo bombe na te zveze in objekte.

GUAM, 26. febr.—Ameriške letelce trdnjave in bombniki so ponovno napadle črte Tokija in industrijske predelne v Jokohami ob Tokijskem zalivu. Napada se je udeležilo čez dvesto letelih trdnjav.

Japonci so priznali, da so bombe razdeljevali več tovarn in zanesle ogromne požare. Nekaj bomb je treščilo na tla v bližini palače cesarja Hirohita.

MANILA, FILIPINI, 26. febr.—Ostanke japonske sile v Manili so bili zdrobljeni in glavno mesto Filipinov je pod popolno kontrolo ameriških čet. Čez 12.000 Japoncev je padlo v zadnji bitki za posest mesta.

PARIZ, 24. febr.—Kolone prve in devete ameriške armade so začele dolgo pričakovano ofenzivo na zapadu, prekoračile reko Roer na dvajset milj dolgi fronti, zasedle Juelich in udrle v Dueren, 19-milj od Kolina. V prvih urah ofenzive so okupirale devet drugih krajev v prodiranju proti reki Reni, kjer se bodo najbrže vršile odločilne bitke.

Ofenziva se je pričela s topniškim bombardiranjem nemških pozicij in trdnjav. Dva tisoč topov je bruhalo izstrelke na te pozicije.

Okupacija Juelicha je bila največja ameriška zmaga v Porenju od zavzetja Aachena. Juelich je trdnjavsko mesto ob reki Roer. Poleg tega mesta so Američani zasedli Glimbach, Gevenich, Boslar, Linnich, Rurich, Selgersdorf, Hutchem in Stammeln. Na vzhodni strani Kolina, industrijskega in komunikacijskega centra ob Reni, proti kateremu prodirajo ameriške sile, so ravnine in ceste, ki vodijo v Berlin.

Glavni stan generala Dwighta D. Eisenhowerja pravi, da ofenziva dobro napreduje. Nemški odpor je bil v prvih urah neznačen, pozneje pa se je povečal.

Bombni napadi na nemške postojanke na ozemlju med reko Roer in Reno so bili udrli v večino ofenzivo. Čez dva tisoč ameriških bojnih letal je metalo bombe na te postojanke. Na drugi strani reke Rene je zbranih najmanj šest nemških pehotnih in oklopnih divizij feldmaršala Rundstedta.

Na južnem koncu zapadne fronte je v akciji sedma ameriška armada. Ta se je približala Saarbruckenu, glavnemu mestu Saarske industrijske kotline, ki jo okupirajo Forbacha.

## Francoski kvizling Doriot ubit

Bil je vodja francoske ljudske stranke

LONDON, 24. febr.—Radio Berlin je naznanil, da je bil Jacques Doriot, francoski kvizling in vodja pronacijske ljudske stranke, ubit. On se je nahajal v nekem mestu v južozapadni Nemčiji, katero so zavezniški letalci nedavno bombardirali.

Poročilo omenja, da je Doriota ubila bomba, ki je treščila na njegov avtomobil. Šofer avtomobila in neka ženska, ki je bila poleg njega, sta bila težko ranjena.

Doriot je bil predsednik francoskega odbora za osvoboditev in znan sovražnik zaveznikov. Ko so ameriške in britske čete invadirale francosko severno Afriko, je bil v Vichyju. Takrat je zahteval, naj lutkarska Lavalova vlada napove vojno Ameriki in Veliki Britaniji. Doriot je bil pred leti komunist in kot tak je bil izvoljen za poslanca. Komunistična stranka ga je izključila l. 1936.

## Kritika stališča poljske vlade

Krščanska delavska stranka umaknila podporo

LONDON, 24. febr.—Poljske grupe, združene z onimi, katerih vodja je Stanislaw Mikolajczyk, bivši predsednik poljske ubežne vlade, ki je bil za zblizanje s sovjetskimi Rusiji, a je naletel na odpor pri reakcijah, so ostro obsodile stališče sedanjega vlade, katere predsednik je socialist Tomasz Arciszewski.

Karl Popiel, vodja krščanske delavske stranke, je naznanil, da njegova stranka ne bo več podpirala vlade, ker je zavzela sovražno in nekompromisno stališče napram Rusiji in obsodila zaključke "velike trojice" glede Poljske. Dejal je, da vlada premierja Arciszewskega ne reprezentira poljskega ljudstva in iz tega razloga ne zasluži podpore njegove stranke.

Poljska kmečka stranka, katere vodja je Mikolajczyk, je že prej odklonila podporo poljski ubežni vladi. Popiel je dejal, da je umaknil podporo vladi na nasvet reprezentantov svoje stranke na Poljskem.

Krščanska delavska stranka ima dva ministra v poljski ubežni vladi. To sta Bonislav Kusnierz in Stanislaw Sopicki. Oba bosta morala resignirati.

Izgleda, da bo Mikolajczyk postal vodilna osebnost, okrog katere se bodo stرنile poljske politične grupe, katere hočejo razširiti podlago novi poljski vladi, katere bo ustanovljena v Varšavi v smislu zaključka krimske konference. V vladi premierja Arciszewskega bodo morda ostali samo reprezentanti poljske demokratske stranke. Dnevi življenja te vlade so štet, ker je bila obsojena v smrt na krimski konferenci.

## Glasovanje o zaupnici Churchillovi vladi

LONDON, 24. febr.—Vlada premierja Churchilla bo zahtevala direktno zaupnico, ko se prične debata v parlamentu o zaključkih krimske konference. Ta bo najvažnejša izmed vseh, kar jih je bilo v parlamentu od izbruha sedanjega vojne. Debatu bo odprl zunanji minister Anthony Eden.

## OPOZICIJA PROTI REVIZIJI MEZDNE FORMULE

Člani vladnega odbora sestavili poročilo

IZJAVA REPREZENTANTOV UNIJE CIO

WASHINGTON, D. C., 24. febr.—Predstavniki javnosti in vojnem delavskem odboru so v poročilu, katero bo predloženo predsedniku Rooseveltu, izjavili, da so proti reviziji mezdne formule malega jekla, ki dovoljuje le zvišanje mezd za petnajst odstotkov nad točko, ki je prevladovala v januarju l. 1941. Reprezentanti industrij so izjavili, da se strinjajo s poročilom.

"Čas za revizijo mezdne formule po našem mnenju še ni prišel," pravi poročilo. "Zvišanje mezd nad določeno točko bi lahko povzročilo inflacijo, ki bi bila katastrofalna za naše vojne napore in ekonomsko varnost vseh plasti prebivalstva. Pred revizijo mezdne formule je potrebna preureditev strukture cen. Zdej je treba izvajati program v interesu blaginje vseh ameriških slojev na vseh ekonomskih frontah."

Predstavniki javnosti so zavzeli stališče, da kongres lahko amandira zakon glede minimalne plače, ki je zdej 40 centov na uro. Prehod iz vladne kontrole mezd v svobodno kolektivno pogajanje se lahko izvede po zaključku vojne.

Poročilo, katero so sestavljali štiri mesece, je bilo objavljeno na predvečer pogajanja med rudarsko unijo UMWA in operaterji glede sklenitve nove pogodbe. John L. Lewis, predsednik unije, je že naznanil, da bo zahteval zvišanje mezd. Pogajanja se bodo pričela 1. marca.

Voditelji unij Kongresa industrijskih organizacij in Ameriške delavske federacije zahtevajo revizijo mezdne formule. Oni trdijo, da so cene poskočile, do čim so meze ustaljene.

Pet reprezentantov CIO v vojnem delavskem odboru je izjavilo, da so predstavniki javnosti in industrijec v svojem poročilu razkrili popolno nerazumevanje sadnjih in bodočih ekonomskih problemov. Dalje so izjavili, da bodo predložili zadevo voditeljem unij CIO v razsodbo in odločitev, nakar bodo storjeni potrebni koraki.

## Resolucija zahteva akcijo proti francoskim bankam

PARIZ, 24. febr.—Resolucija, ki zahteva legalne akcije proti štirim največjim francoskim bankam, je bila predložena ustavnim skupščinam. Avtor resolucije je Jacques Duclos, tajnik komunistične stranke. Prizadete banke so Credit Lyonnais, Comptoir d'Escompte, Societe Generale in Banque Nationale. Vse te so obtožene sodelovanja z nemškimi avtoritetami v času okupacije Francije.

## Trije ruski maršali odlikovani

MOSKVA, 24. febr.—Trije ruski maršali, ki služijo že 25 let v rdeči armadi, so bili odlikovani z Leninovim redom. Ti so Semeon Timošenko, Klement Vorosilov in Semeon Budjeni.

## Nova holandska vlada formirana v Lononu

LONDON, 24. febr.—Naznanilo pravi, da je Pieter S. Gerbrandy formalno novo holandsko vlado. On je bil predsednik kabineta, kateri je resigniral 8. februarja. Naznanilo ne omenja imen drugih članov nove vlade.

## Bitka na pesti v nižji zbornici

Kongresnik Rankin napadel kongresnika Hooka

WASHINGTON, D. C., 24. febr.—V nižji kongresni zbornici sta se spopadla dva razkačena kongresnika—Rankin, demokrat iz Missisipija in Hook, demokrat iz Michigana. Izmenjala sta nekaj udarcev potem, ko je Rankin naskočil Hooka. Le okrog 40 kongresnikov je bilo navzočih, ko je prišlo do bitke na pesti.

Rankin, znan nazadnjak, sovrtač zamorcev in židov, je naskočil Hooka, ko ga je slednji imenoval "grdega lažnika." Rankin je prej obdolžil Hooka, da se druži s komunisti in da je njihovo orodje kakor tudi orodje odbora za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij, ki mu je pomagal k izvolitvi za kongresnika.

Hook, bivši gozdar in rudar, tehta 195 funtov, Rankin pa 140 funtov. Kongresnika Cox in Bullwinkle sta prva dospela do Rankina in Hooka in ju ločila. Rankin je kričal, da bo ubil Hooka.

Kongresniki iz južnih držav so se zavzeli za Rankina. Kongresnik Cox je naznanil, da bo predložil resolucijo z obsodbo Hooka. Na drugi strani pa je kongresnik Lesinski, demokrat iz Michigana, izjavil, da bo tudi on predložil resolucijo z obsodbo Rankina. Lesinski je dejal, da je bil Rankin napadalec.

Kraval je sledil govoru kongresnika Hoffmana, republikanca iz Michigana in sovražnika CIO in trdil, da so pod vplivom komunistov. Hook je odgovoril Hoffmannu in izjavil, da so njegove obdolžitve brez podlage. V tistem momentu je Rankin naskočil Hooka.

## Francija zavlačuje sklenitev pakta

Poslanik v Londonu ni dobil navodil

PARIZ, 24. febr.—Poučeni krogi sodojo, da Francija zavlačuje sklenitev vojaškega in političnega pakta z Veliko Britanijo. General Charles de Gaulle, predsednikčasne vlade, je, ko se je vrnil v Pariz iz Moskve v decembru preteklega leta, izjavil, da bo pakt z Veliko Britanijo sklenjen v bližnji bodočnosti.

Zdej se doznava, da Rene Massigli, francoski poslanik v Londonu, še ni dobil instrukcij od svoje vlade, naj se začne pogajati z Veliko Britanijo glede sklenitve pakta. Dalje se doznava, da Churchillova vlada ni bila informirana o značaju razgovorov med De Gaullem in zunanjim ministrom Bidaultom na eni strani in z Rusi na drugi.

De Gaulle je po povratku v Pariz izjavil, da bo pakt, katerega Francija sklene z Veliko Britanijo izpopolnil onega z Rusijo, obenem pa je dal zagotovilo, da bo Francija usmerjala svojo zunanjo politiko v soglasju z zaključki in načrti, ki so bili sprejeti na konferenci v Dumbarton Oaksu. Ti se nanašajo na ustanovitev mednarodne organizacije za vzdrževanje in zaščito miru po zaključku sedanjega vojne.

## Ameriške izgube od začetka vojne

WASHINGTON, D. C., 24. febr.—Vojni tajnik Henry L. Stimson je objavil poročilo o ameriških izgubah od začetka vojne do 14. februarja. Te znašajo 801.162 ubitih, ranjenih, ujetih in pogrešanih vojakov.

## Domače vesti

Nov grob v Kansasu

Crowburg, Kans.—V državni bolnišnici v Osawatomieju je 14. febr. umrla Mary Marso, stara 58 let in doma iz fare Artieja pri Brežicah na Štajerskem. V Ameriki je bila 33 let. Zapuščena moža in hčeri ki živita v Utahu, ter sina v armadi. Pogreb je bil v oskrbi Slovenskega združenja pogrebnega zavoda.

Nov grob v Coloradu

Pueblo, Colo.—Po dolgi bolezni je 16. febr. umrl John Starcer, ki je zapustil ženo, tri sinove in tri hčere.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Žena Franka J. Unetiča iz Euclida je bila uradno obveščena, da je 1. febr. padel na zapadni fronti njen mož, sin družine Frank Unetič iz Collinwooda. V armadi je bil od avgusta 1943 in preko morja od lanskega februarja. Njegov brat Edward služi pri mornarici in je prišel te dni domov na dopust.

## Turčija na strani zaveznikov

Napovedala je vojno Nemčiji in Japonski

ANKARA, Turčija, 24. febr.—Turčija, ki je čepela na platu od izbruha vojne in kolebala med nevtralnostjo in nebojevnostjo, je včeraj napovedala vojno Nemčiji in Japonski in se postavila na stran zaveznikov. To je storila z namenom, da dobi sedež na konferenci Združenih narodov, ki se prične 25. aprila v San Franciscu, Cal.

Zunanji minister Hasan Saka je pozval državno zbornico, ki se je sestala v izrednem zasedanju, naj napove vojno Nemčiji in Japonski. Debatu je zaključil premier Sukru Saracoglu. Vojna napoved je bila potem soglasno odobrena.

Saka je v svojem govoru omenil, da ga je britski poslanik informiral, da bodo na podlagi zaključka, sprejetega na konferenci med Churchillom, Rooseveltom in Stalinom v Jalti na Krimu, samo one države, ki so že v vojni z osiškem, in one, ki napovedo vojno osiškem pred prvim marcem, lahko poslane reprezentante na konferenco v San Franciscu. "Turčija hoče imeti prostor v krogu Združenih narodov," je rekel Saka.

Nekaj ur prej je Saka podpisal formalni dogovor z ameriškim poslanikom Steinhartom. S podpisom tega dogovora je Turčija prišla v krog držav, ki dobivajo pomoč od Amerike na podlagi posojilno-najemniškega zakona.

Kakšno vlogo bo Turčija igrala v vojni, še ni jasno. Pričakuje se, da bo poslala svoje čete na otoke na Egejskem morju, na katerih so še nemške vojaške posadke. Nemci držo otoke Rodos, Coo, Leros in Cyclades. Nemške čete se še nahajajo na severozapadni obali Krete, grškega otoka; vsi drugi grški otoki na Egejskem morju so pod kontrolo grških in britskih čet.

Odločitev Turčije je, kakor vse kaže, izravnila spor s sovjetskimi Rusiji. Sovjetski listi so v zadnjih tednih ostro napadali stališče Turčije napram zaveznikom.

## Roosevelt pozdravil rusko armado

WASHINGTON, D. C., 24. febr.—Predsednik Roosevelt je poslal noto maršalu Stalinu s pozdravom in čestitko rdeči armadi, ki proslavlja 27-letnico ustanovitve. "Ob tej priliki čestitam vam in rdeči armadi na uspehih, katere je dosegla," pravi nota. "Popolnoma sem uverjen, da bodo zaključki, sprejeti na krimski konferenci, pospešili poraz Nemčije in ustvarili podlago trajnemu miru."

## STETTINIUS POJASNIL AMERIŠKO POLITIKO

Amerika podpira načela Atlantskega čarterja

ZAŠČITA PRED AGRESIJO

MEXICO CITY, 24. febr.—Ameriški državni tajnik Edward R. Stettinius je v svojem govoru na konferenci reprezentantov ameriških republik orisal program in pojasnil ameriško zunanjo politiko. Ta bazira na načelih Atlantskega čarterja.

"Zagotavljam vas, da Amerika podpira načela Atlantskega čarterja," je rekel Stettinius. "Te smatra za potrebne pri gradnji temeljev trajnega miru. Roosevelt, Churchill in Stalin so odobrili ta načela na svoji konferenci v Jalti na Krimu."

Stettinius je dalje rekel, da ameriški program je v soglasju s programom Združenih narodov. Glavni cilj tega je čim hitrejši poraz osiškem in podvzetje korakov proti Nemčiji in Japonski, da ne bosta nikdar več ogrožili svetovnega miru. Osvobojevala ljudstva v Evropi morajo dobiti garancije glede neodvisnosti in suverenitete in pravice za ustanovitev vlad, kakršne hočejo. Združeni narodi morajo postaviti podlago ustanovitvi mednarodne organizacije za zaščito in vzdrževanje miru v povojni dobi v smislu načrtov, osvojenih na konferenci v Dumbarton Oaksu.

Ezequiel Padilla, mehiški zunanji minister, je podprl Stettiniov apel na ameriške republike za enotnost. On je tudi plediral za izvajanje ekonomskega programa in naglasil, da ni nobenega vzroka ali opravičila za revščino v ameriških državah.

"Vojna je največja socialna revolucija v zgodovini," je rekel Padilla. "Naša dolžnost je urediti željo in hrepenenje ljudstva. Borba je med dvema ideologijama—nasiljem in demokracijo. Totalitarizem, fašizem in nacizem so nevarnost vsem ameriškim državam. Mir nam bo zagotovljen, če bo slonel ne samo na politični, temveč tudi na ekonomski demokraciji."

Gotovo je, da bodo reprezentanti ameriških republik sankcionirali načrte, sprejete na konferenci v Dumbarton Oaksu.

## Dečki v nemški vojaški službi

Ruske priprave za napad na Berlin

LONDON, 24. febr.—Nacijske avtoritete so odredile konskripcijo šolskih otrok za pomožno vojaško službo v pričakovanju ruskega frontnega napada na Berlin. Radijski komentatorji so opozorili ljudstvo na ruske priprave za napad na glavno mesto.

Uradna časniška agencija DNB poroča, da bodo dečki kopali strelske jarke, deklice pa opravljale pomožno vojaško delo. "Bund Deutscher Maedel", Hitlerjeva dekliška organizacija, je bila razcepjena na enote, katere bodo opravljale delo, katero jim odkažejo voditelji pokrajinskih nacijskih organizacij.

"Dočim bodo dečki kopali strelske jarke in gradili utrdbe, bodo deklice skrbale za prehranjevanje, delale v bolnišnicah in opravljale druge dolžnosti," pravi DNB. "Dokler bodo v pomožni vojaški službi, ne bodo pohajali šol."

Komentatorji so izjavili, da so priprave ruskih čet, zbranih na fronti ob reki Oder, za frontalni napad na Berlin dovršene.

PROSVETA  
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE  
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (tj. vseh Chicag) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz  
naselbin

## O SODOBNIH DOGODKIH

Fontana, Cal.—V Prosveti sem čital debato oziroma argumente, ki so se večinoma tikali osvobodilne fronte oz. partizanov v Jugoslaviji, nadalje tudi Sovjetske Rusije in privatnega demokratičnega kapitalizma, kot se ga navadno naziva.

Ne vem, kdo bi se zavzel za osvoboditev Jugoslavije, ako se ne bi partizani, pa če so si sami naložili to plemenito nalogo, ali pa po navodilu Moskve. Glavno je osvoboditev Jugoslavije izpod nemških in italijanskih okupatorjev, kakor tudi izpod srbskih, hrvaških in slovenskih kvizlingov. Zadnji niso nič drugega kot lutke kralja Petra in njegove ubežne vlade. In če bi kralj s svojo ubežno vlado zopet zavladal v Jugoslaviji, ne bi bila Jugoslavija nič boljša kot poprej.

Pričakujem in sem uverjen, da bo sedanja provizorična vlada vzpostavila boljše Jugoslavijo kot je bila kdaj poprej, kajti v provizorični vladi so osebe, ki razumejo težnje ravnega sloja in ko nastanejo nekoliko bolj normalni časi, se bodo vršile tudi volitve. Tedaj se bo tudi razčistilo, ali je jugoslovansko ljudstvo na strani partizanov ali ne. Ne razumem, zakaj toliko nasprotstva od neke osebe proti osvobodilni fronti.

Sedaj pa nekaj besed o ruskih voditeljih, kateri so nekaterim največji trn v peti. V prvi vrsti se bom dotaknil likvidacije ali čiščenja nekaterih oseb v Rusiji. Tedaj je grmelo v naših časopisih in to zaradi oseb, ki so nasledile nemški propagandni in bile pozneje likvidirane. Stalin je to naredil radi varnosti države. Ako bi enako storili po vseh drugih državah, bi ne imeli kvizlingov, kakor jih nima Rusija, kar koristi sedanji vojni. Nemčija je imela dobro uglajeno pot, katero so ji ugladili kvizlingi v vseh državah, razen v Rusiji. Ako ne bi bilo toliko kvizlingov po vseh državah, bi najbrže Nemci dvakrat premislili, predno so pričeli z vojno.

Prišel sem do zaključka, kadar moramo izbirati med dvema zlemama, je bolje sprejeti manjšega. Ako bi bili kvizlingi v vseh državah poslani na drugi svet še preden se je pričela vojna, morda ne bi imeli vojne in milijonov in milijonov nedolžnih mladih žrtev bi bilo ohranjeno življenje, tako pa jih je požrla vojna.

Nekaj besed o ruskem ljudstvu v splošnem. Moje mnenje je, ako bi bili ruski državniški res diktatorji in take zverine, kakor se jih je nekdanji slikalo, nekateri pa jih slikajo še danes, bi se rusko ljudstvo gotovo vzdignilo proti njim, kajti Rusi so navajeni rebelirati. Tako so storili v času zadnje vojne in to bi storili tudi sedaj, ko imajo orožje v rokah. Toda vsa znamenja kažejo, da složno delajo skupaj in da so zadovoljni s sistemom, ki ga imajo. Lahko se tudi zgodi, da bo rusko ljudstvo nekega dne deležno demokratičnega, take demokratičnega, ki je do danes nima še nobena država, kajti veliko laže je vpeljati popolno demokracijo v taki državi kot je danes Rusija, kot pa v kateri izmed kapitalističnih držav, kjer je večno cincanje, da

nes korak naprej, jutri morda dva nazaj.

Sedaj pa še nekaj o kapitalistični demokraciji. Res je, da imamo danes v Ameriki boljše razmere kot pa v kateri drugi državi, toda o tisti opevani svobodi pa mislim, da je pretirana, kajti svoboda se izrablja bolj za slabe namene kot pa za dobre. Ako malo prebrskamo zgodovino, vidimo, kaj vse se je že zgodilo v svobodni Ameriki. Po zadnji svetovni vojni, ali neka pred dvanajstimi leti, ko je bilo dvajset milijonov delavcev brez dela in so javali lačni sem in tja za delom in zmrazovali se ni nihče zmenil zanje, ne kapitalisti, za katere so poprej garali, ne kongres in še manj pa predsednik Hoover. Sicer je res, da lahko svobodno kritiziramo, toda v največ slučajih je naše kritiziranje glas vpjočega v puščavi.

Tako je bilo tudi tedaj, ko se je armada brezposelnih skupaj zbrala in korakala v Washington pred Belo hišo, kjer je veliki inženir Hoover ukazal odgnati brezposelne z brizgalnicami. Kapitalist Henry Ford je storil isto, ko so prišli brezposelni za delom v njegovo delavnico. Spominjam se tuid coloradskih rudarjev, proti katerim so nastopili Rockefellerjevi pretepači. Najprvo so jih izgnali iz stanovanj, nato pa so uniže postavile začasna stanovanja, a pretepači so stanovanja zažgali in izgubilo je veliko ljudi svoja življenja. Vse to so počeli v imenu kapitalistične demokracije. Kaj podobnega se gotovo ni nikoli zgodilo v "diktatorski" Rusiji in se ne bo. Lahko bi navedel še veliko podobnih slučajev, vendar pa naj to zadostuje in je dovolj velik dokaz, komu najbolj služi svoboda v Ameriki.

Mnogim je tudi znano, kako so krsili ameriško ustavo tedaj, ko je bilo v državi New York izvoljenih pet socialističnih poslancev. Zato ker so bili socialisti, niso dobili sedeža v državnem zborniku. To je dokaz, da kapitalisti ne bodo vpštevali glasovnice ali ljudske volje; kadar jim prične teči voda v grlo, tedaj se bodo poslužili vseh nelegalnih sredstev.

Vse te dogodke sem omenil zato, ker mi navadni zemljani tako radi pozabimo, kaj vse se je zgodilo in se še godi doma v svobodni deželi, in z velikimi očali gledamo na Rusijo, kjer je "diktatura".

Nesmiselno je tudi trditi, da bomo dosegli boljše razmere samo po enem receptu. Jaz mislim, da ne, kajti okolščine igrajo pri tem veliko vlogo, če ne glavno vlogo, posebno pa v abnormnih časih, kot jih imamo danes. Izobrazba na političnem polju se mi vidi, da koraka rakovo pot, kar je zelo žalostno, vendar pa resnično.

Vse to sem napisal tako kot jaz vidim in mislim. Upam, da nisem nikogar razburil. Kdor drugače misli, mu je svobodno, kakor meni to, kar sem zapisal.

Anton Blasich.

HVALEŽNA MATI  
SE ZAHVALUJE

Detroit, Mich.—Želim se zahvaliti nepoznamim osebam, ki so poslale božična darila moje-

mu sinu v Belgijo. Omenjene osebe so čitale nekako pred letom dni v Prosveti naslov mojega sina in od tedaj mu pišejo ter pošljejo sem in tam tudi zavojček. Tudi v svojem zadnjem pismu omenja, da je prejel od ene teh oseb zavoj iz Puebla, Colo. Res hvale vredno, da se neka neznana oseba toliko zanima zanj, da mu pošlje zavojček. V sinovem imenu izrekam tisočkratno hvalo za vse!

Ob tej priliki se najlepše zahvaljujem tudi vsem drugim, ki so se spomnili na moja sinova za božične praznike, in sicer sta prejela zavojčke iz Washingtona, D. C., Wichita, Kans., od njenih sestričen ter od mnogih prijateljev iz našega mesta. Mlajši sin pravi, da je lepo od ljudi, da se spomnijo na vojake in želi, da bi se mogel ustmeno zahvaliti vsem, ki so mu poslali darila. Mlajši sin je prejel vsa darila, starejši pa ne; krivda leži menda v tem, ker je tako pogosto prestavljen z enega otoka na drugega. O božiču se je nahajal na otoku Leytu, sedaj pa je v Manili na otoku Luzonu. Tega mi sicer ni on omenil v nobenem pismu, a jaz vem, pri kateri diviziji je. Sedaj pisma sploh ne dobim, kajti kadar se tepe, nima časa za pisanje.

Tega ne bi pisala, kajti zahvalila se bosta za darila sama s pismi, ali lahko/se primeri, da nekateri izmed pošiljavcev pisma ne bi prejel, ker se jih mnogo izgubi, zato se jaz zahvaljujem v njej imenih vsem tistim, ki daste toliko na naše fante, da se jih spomnite ne samo s pismi, temveč tudi z darili.

Kathrine Krainz.

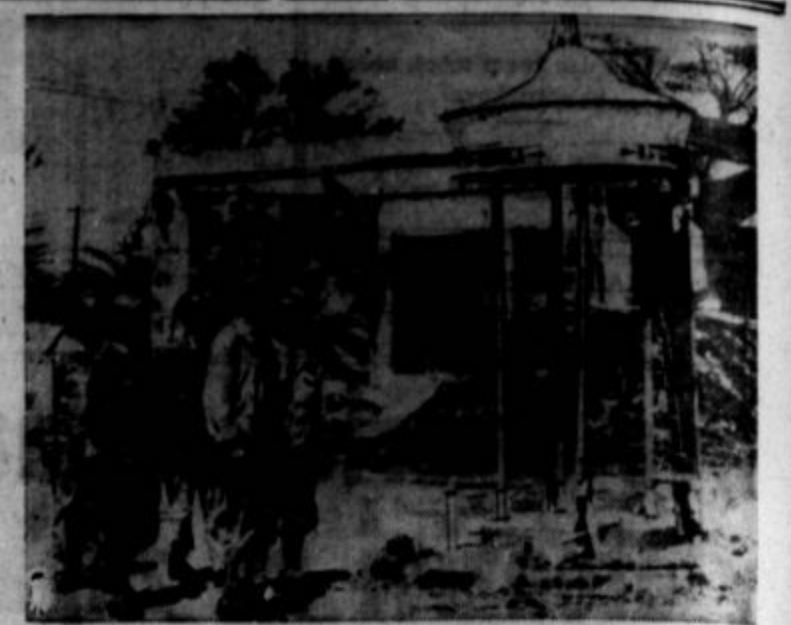
## POROČILO O PRIREDBI

New York, N. Y.—Dne 10. februarja, na pustno soboto, sem imela zopet priliko slišati pevski zbor Slovan. Kakor vedno, tako so pevci tudi to pot lepo peli. Človeka Slovanovo lepo petje kar ponese v staro domovino in prikljče spomine na tiste čase, ko smo poslušali petje fantov na sredi vasi. Nekateri pesmi so bile vesele, nekatere pa žalostne. Vem, da danes v domovini več ne prepevajo.

Iz Prosvete sem izrezala poročilo, ki pravi, da so vse žane pobrali, jih nato stlačili v tovrstne in osebne železniške voze in jih odpeljali v Italijo. Tisto poročilo je bilo priobčeno meseca novembra l. 1942. Potem so napadli partizani vlak, drugega pa poročilo ne pove. Med tistimi žanami so tudi moja mati, štirje bratje in trije nečaki.

Na veselici je bilo prav zabavno in Arnežova gostilna je bila polna. Seveda smo tudi plesali. Sešla sem se tudi z mojimi prijatelji. Tone Svet in njegova žena še zmeraj rada plešeta in tudi Padarjeva dekleta so prijazna. Tudi Mucova dva sta imenitna za družbo in se rada kaj pošalita. Čas je tekkel hitro. Spominim se zabav, ki sva jih posečala s Turščem v Pennsylvaniji. Udeleževala sva se jih v Lloydellu, Krainu, Central Cityju, Johnstownu in po drugih slovenskih naselbinah v Pennsylvaniji. Pravi, da vse umre, samo spomini ostanejo.

Na pustno nedeljo sem imela čas in nisem vedela, kam bi šla. Odkar je moj sin pri mornarici, je vse prazno in pusto. Na misel mi je prišlo, da ima naše pevsko društvo veselico v Slovenskem domu na Irwin cesti. Imela bi peti na odru, ker pa sem zamudila nekaj vaj, sem si pa mislila, da bi enkrat poslu-



Grupa ameriških vojakov na Filipinih čita napis "V Manilo" poti na fronto: v osadju je gasilnaka postaja, ki so jo beženci Japonci zaigali.

šala. Je res lepše poslušati kot peti. Meni je petje priljubljeno od mladih let. Mešani zbor je zapel več pesmi. Pevovodja je Anton Šubel. Pevski zbor pa se vedno manjša, vendar pa ostali ga še vedno pokonci drže, dokler se ne povrnejo naši fantje iz vojske.

Polovica dobička te priredbe je namenjena za naše vojake. Dvorana je bila polna. Seveda, ljudje se radi zabavajo, zlasti oni, ki so tako srečni, da so doma pri svojih ženah. Res, da imamo vojno, toda svet mora iti naprej. Marsikatera mati ima v vojni dva sinova ali celo več, vendar pa ne škodi človeku, ako gre malo med svoje prijatelje in vsaj za nekaj ur pozabi na svoje gorje in skrb.

Mary Tursich.

MOJEMU NEČAKU  
V ZADNJE SLOVO

Hermine, Pa.—Dne 1. januarja 1945 je umrl moj nečak Louis Vodopivec ml. Nisem primeren besed, da bi jih s peresom izrazil v zadnje slovo mojemu dragemu nečaku, ki se je v tako rani mladosti ločil od nas, od očeta, matere, brata, sestre Frances Jones in od svoje mlade žene in sinčka, kateri je šodil istega dne, ko mu je umrl oče. Umrl je ob pol osmih v bolnišnici McKeesport.

Dragi nečak! Druga Ti ne morem podariti kot nekaj vrstic v zadnje slovo in spomin, katerega si v resnici zaslužil s svojo prijaznostjo. Neštetokrat si me razveselil, ko si me obiskoval kot majhen deček in vabil mene in moje družino, naj pridemo k vam na obisk. S svojimi vabilmi in obiski si mi lajšal bolesto, ki so me tako trle kot mora svojo žrtev.

Dragi nečak, naj Ti bo lahka zemlja, mati zemlja, ki Ti je dala življenje. Mogoče Ti bo tudi ohranila spomin na Tvoja dobra dela, ki si jih izvršil v tako kratki dobi svojega življenja. Tvoja mati in oče sta Te zelo ljubila in sta se zelo trudila, da bi Ti ohranila življenje, a bilo je vse zaman. Ne šest zdravnikov in nobena zdravila Te niso mogla rešiti. Usoda je zahtevala svoje in tako si se poslovil iz naše srede. Pogrešali Te bomo vsi, stari in mladi, kajti vsi smo Te cenili in radi imeli, ker Tvoje obnašanje je bilo zlato vredno in si se znal z vsakim lepo in pametno pomeniti, pa naj je bil star ali pa mlad.

Kako je bil pokojnik priljubljen med znanci, sorodniki in prijatelji, so pričali številni venci, katerih je bilo zelo veliko. Položili smo Te v naročje matere zemlje. Enkrat bomo prišli vsi za Teboj. Spavaj mirno večno spanje blizu Tvojega strica Martina oz. mojega brata tam na pokopališču v Greensburgu. Blag Ti spomin!

F. Fink.

UJETNIK POIZVEDUJE  
ZA OČETOM

Latrobe, Pa.—Mladič, ki mi je pisal to pismo, ne poznam. Prosi me, da bi mu pomagala najti njegovega očeta, o katerem mi ni nčesar znanega. Prosim čitatelje, če je kateremu kaj znano, kje se nahaja njegov oče, ali pa če sam čita te vrstice, naj polje svoj naslov meni, ali pa piše direktno svojemu sinu.

J. Boštjančič, ki išče svojega očeta, je ameriški ujetnik že od l. 1942. Ujet je bil v Sardiniji, sedaj pa se nahaja na Korziki. On je pri isti četi kot moj nečak Josip Ukovič iz Materije.

## Nova strokovna internacionala

Ob priliki zadnjega mednarodnega zborovanja zastopnikov strokovno organiziranega delavstva smo na tem mestu omenili, da se bo kongres izrekel, bodisi za reorganiziranje še obstoječe Mednarodne zveze strokovnih uni, ali pa bo položil temelj za ustanovitve nove delavske internacionala. Zgodilo se je slednje.

Po desetdnevem zborovanju tega prvega mednarodnega delavskega kongresa, odkar je Hitler zapalil svet, so delegatje pustili v London komisijo 41 članov, ki ima izdelati ustavo in pravila za novo delavsko internacionala. Definitivno bo ustanovljena na prihodnjem kongresu v jeseni. Nova internacionala bo odprta vsemu organiziranemu delavstvu širom sveta brez ozira na politično ali versko opredeljenost. Vstop bodo dobile sovjetske unije, kakor tudi socialistične, sindikalistične, katoliške in politično brezbarvne ali "pure and simple" unije, kakršne na splošno predstavlja Ameriška delavska federacija.

Nova delavska internacionala bo torej pravi konglomerat, kakor je velika politična, verska in narodnostna mešanica tudi ves delavski razred. Omejiti se bo torej morala na najožje ideološke smerice, na tako zvani "minimalni program," ki je skupen vsem delavcem v vseh deželah. In ta skupnost je zapadana v zahtevah za krajši delovnik, večje plače, boljše delovne razmere, izboljšanje delavske in socialne zakonodaje in podobno.

To so univerzalne zahteve delavstva v vseh deželah za doseg čim višjega življenjskega standarda in čim več pravic. Za doseg tega se je delavstvo širom sveta že v svoji rani dobi začelo posluževati tudi političnih metod; neodvisne delavske politične akcije, ki je osredotočena v delavskih strankah. V vseh deželah si je seveda moralo najprvo izvojevati politične pravice—pravico do glasovnice in organizacije.

O novi delavski internacionali se bo lahko reklo, da je reprezentativna, toda da bo bolj efektivna ali manj podvržena svetovnim viharjem kot so bile v preteklosti vse internacionala, je dvomljivo. Njena najmočnejša vez bo vsekakor—stremenje po svetovnem miru. To so naglašali tudi na tem zborovanju, in posebno še ruska delegacija.

Ampak vprašanje je, kakšen program bo sprejela nova internacionala v zvezi s tem in kako ga bo konkretno izvajala. V preteklosti je vse take programe odnesel svetovni vihar in jih razbil ob pečinah "obrambnih" vojn. Tako bo tudi v bodoče, dokler ne bodo odpravljene vzroki vojn: dokler bo obstajal kapitalizem in želja po osvojevanju tujih zemlja, pa naj bo to že v gospodarske ali "obrambne" svrhe.

Ta mednarodni kongres strokovnih uni je postavil v največjo zagono Ameriško delavsko federacijo. Sicer se mu bo lahko pridružila, toda je dvomljivo, da bo pod sedanjim vodstvom sprejela svoje smernice. Kot je splošno znano, so voditelji ADF na vsej črti proti sovjetskim unijam, ker jih smatrajo, da niso "svobodne," marveč le organ in orodje ruske vlade. Njih stališče je, da je med takimi (državnimi) in svobodnimi unijami nepremostljiv prepad in da delavstvo v "svobodnih" državah ne sme imeti nobenih stikov z njimi. Na drugi strani pa isti voditelji "načelno" propagirajo sodelovanje med delom in kapitalom—med zastopniki uni, privatnih delodajalcev in kapitalistične vlade. Taka logika je res—pačja.

Ampak če se voditelji ADF ne prilagode novim svetovnim razmeram in skušajo nanje vplivati v skupni delavski internacionali, bo šel razvoj enostavno preko njih. Najbrže bodo skušali obdržati pri življenju obstoječo Mednarodno zvezo strokovnih uni, toda je zelo dvomljivo, da bodo s tem uspeli, kajti angleško organizirano delavstvo, kakor tudi francosko in sploh vseh evropskih dežel postane del nove delavske internacionala. In če se ADF to ne posreči, ji bo ostala edina alternativa—izolacija, kar pomeni izgubo na ugledu in vplivu.

## Revolta tekstilne unije

Tekstilna unija CIO je prva delavska organizacija, ki je zadnje dni odobrto zrevoltirala proti antidelavski politiki zvezne vlade. In zrevoltirala je s tem, da je povedala svojim članom, da jih več ne veže protistavkovna obljuba, katero je z ostalimi unijami CIO, ADF in neodvisnimi dala Rooseveltovi administraciji. Obenem je njen predsednik Emil Rieve tudi izstopil iz vojnega delavskega odbora, v katerem je imel pozicijo svetovaleca.

Eksekutiva tekstilne unije CIO je storila ta drzen korak v znak protesta proti sedanjim vladnim delavski politiki, ki je postala največja farsa. Kmalu bo dve leti, odkar je unija vložila zahtevo za zvišanje mizerne plače v tekstilni industriji. Vzelo je skoraj leto dni, predno se je vršilo prvo zaslišanje pred vojnim delavskim odborom. Stvar je bila potem položena na polico do zadnje jeseni. Nedavno je delavski odbor končno prišel do zaključka, da je minimalna plača v tej industriji res prenizka. Pa je odobril sijajno plačo 55c na uro—unija je zahtevala 65c, kar bi bila še vedno mizerna plača v sedanjih draginjah.

Ampak tega povika ni dovolil Fred M. Vinson, direktor za ekonomsko stabilizacijo, ki je zadnje tedne ustvaril popolnoma novo mezdno politiko vlade. Po njegovi odredbi mora zdaj vsako zvišanje prej odobriti urad za kontrolo cen. To pomeni, da je bila vojnemu delavskemu odboru odvzeta vsa moč in je postal prava farsa.

In Vinson ni dovolil tega bornega zvišanja iz razloga, ker je po izjavi glavnega lobista tekstilnih magnatov dr. W. P. Jacobsa "na naši strani." Povisek je odbil kljub temu, da tekstilni magnati delajo petnajstkrat večje profite kot so jih delali pred vojno!



"Velika trojica" na zgodovinski konferenci v Jalti na Krimu: premier Churchill, predsednik Roosevelt in maršal Stalin.





